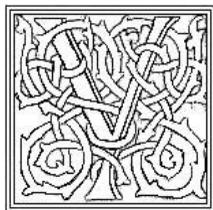

НЕДЕЉА XX
НА ЛИТУРГИЈИ
ЈЕВАНЂЕЉЕ
ПО
ЛУКИ

Гл. 7, ст. 11 – 16. Зач. 30.

време оно, упути се Исус у град који се зове Наин, и с и им су ишли многи ученици његови и мноштво народа. А кад се приближи вратима градским, гле, изношаху мртваца, јединца сина у матере, а она беше удовица и много народа из града ишло је с њом. И видевши је Господ сажали се на њу и рече јој: не плачи! И приступивши прихвати за носила; а носиоци стадоше, и он рече: Младићу, теби говорим, устани! И седе мртвац и стаде говорити; и даде га матери његовој. А страх обузе све, и слављаху Бога говорећи: Велики пророк појави се међу нама, и Бог походи народ свој.

НЕДЕЉА ДВАДЕСЕТА

Јеванђеље о Господу Васкрситељу

Многи су се људи називали спаситељима човечанства, но ко од њих икад помисли да спасава човека од смрти?

Много је у историји било победилаца, но ко од њих победи смрт?

Много је било царева на земљи, који су рачу-нали милионе живих љу-ди у своје поданике, но ко од њих икад урачуна и мртве као живе поданике своје?

Нико, осим једнога и ни с ким несравњи-вога Господа Исуса Христа. Он није само нов човек, Он је нов свет, а Творац новог света. Он је разорао подједнако и њиву живих и њиву мртвих и посејао ново семе живота. Мртви су за Њега били као и живи, а живи као и мртви. Смрт није била граница Његовог царства. Он је ту границу прегазио, и пружио царство Своје уназад до Адама и Еве и унапред до последњег рођеног човека на земљи. И смрт и живот љу-ди Он је гледао друкчије него икад ма који

смртни човек. Он је гледао и видео, да се живот није свршавао смрћу тела, али и да је права смрт умртвљавала неке људе и пре телесне смрти. Он је видео многе живе у гробовима, и многе мртве у живим телима. *Не бојте се оних који убијају тело а душе не могу убити*, рекао је Он Својим апостолима (Мат. 10, 28). Са смрћу тела, дакле, не наступа и смрт душе; ова може наступити од и због смртних грехова, пре или после, без обзира на смрт телесну.

Својим духовним взором Господ Исус је парао време као муња облаке, и пред Њим су се показивале живе душе, како оних који су давно умрли, тако и оних који се још нису ни родили. Пророк Језекиљ гледао је у визији поље пуно мртвачких костију, и није могао знати, док му Бог није открио, да ли ће те кости оживети. *Сине човечји, хоће ли оживети ове кости?* упита га Господ. *А ја рекох: Господе, Господе, ти знаш* (Јез. 37, 10). Христос није гледао на мртвачке кости, него на живе душе које су становале и које ће становати у тим костима. Тело људско и кости људске само су одећа и оруђа душе. Та одећа стари и распада се као овештала хаљина. Но ту одећу Бог ће обновити и душе упокојених поново у њу обући.

Визија пророка Језекиља – поље костију

Христос је дошао да растера један прастари страх људи, но и да донесе један нови страх за оне који греше. Стари страх људи јесте страх од телесне смрти; нови страх треба да буде страх од душевне смрти; и овај страх Христос је обновио и појачао. У страху од телесне смрти људи призивају сав овај свет у помоћ; утврђују се у овоме свету, шире се у овоме свету; грабе овај свет, да би само осигурали што дужи опстанак свога тела, што дужи и што без-

болнији. *Безумниче*, рећи ће Бог телесном богаташу а духовном сирوماху, *ову ноћ узећу душу твоју од тебе; а што си приправио чије ће бити* (Лк. 12, 20)? Безумником, дакле, назива Господ онога ко има страх за тело а нема страха за душу. И још је Господ рекао: *нико не живи оним што је сувише богат* (Лк. 12, 15). Него чиме живи? Живи Богом, који Својом речју оживљава душу, а душом тело. Својом речју Господ Исус је васкрсавао и васкрсава грешне душе, умрле душе још пре телесне смрти. И уз то је још обећао да ће васкрснути и мртва тела умрлих људи. Опраштањем греха, Својом животворном науком, и Својим пречистим телом и крвљу Он је васкрсавао и васкрсава мртве душе. А да ће на крају времена васкрснути и мртва тела, Он је то потврдио како Својим речима, тако и делом васкрсавања неких мртвих још за Свога живота на земљи, као и Својим сопственим васкрсењем. *Заиста, заиста вам кажем, рекао је Господ, иде час, и већ је настао, када ће мртви чути глас сина Божјега, и чувши оживети* (Јов.5,25). Многи тешки грешници и грешнице чули су глас Сина Божјега, и душом су оживели. Но и многи телесни мртваци чули су глас Сина Божјега и поново су уста-

ли у живот. Један такав случај описује се у данашњем јеванђељу.

У време оно иђаше Исус у град који се зове Наин, и с њим иђаху многи ученици његови и мноштво народа.

То је било ускоро после чудесног исцељења сина римског капетана у Капернауму. Журећи да што више добра учини, и тиме да дивни пример свима Својим верним, Господ се упутио био из Капернаума попут горе Тавора. Ту за гором, а на обронку Ермона, и данас постоји село Наин, негда град ограђен зидовима. Господ је ишао у великој пратњи од ученика и народа. Сви су они видели многобројна чудеса Христова у Капернауму, но сви су били жељни да виде још и чују још. Јер су чудеса Христова била нешто што се дотле није ни чуло ни видели у Израилју, а речи су Његове биле као реке меда и млека.

Кад се приближише вратима градским, и где изношаху мртваца, јединца сина матере његове, а она беше удовица и народа из града много иђаше с њом.

Тек што је Господ стигао пред капију града са пратњом која је пратила Њега, живога, у сусрет им изађе из града пратња која је пратила једнога мртвога. И тако се сретеше Госпо-

дар и слуга, животодавац и смрт. Умрли је био дечко, што се види из речи којим га је Христос осволио: момче! и још из тога што га Он даде матери, пошто га оживе. Мајка умрлога морала је бити из богатије и познатије куће, што показује многобројност учасника у пратњи, *и народа из града много иђаше с њом.*

И видевши је Господ сажали му се за њом, и рече јој: не плачи.

Због мајке је и била тако велика пратња, једно због тога што је она била из угледније куће, а друго због великог удара који јој је нанет губитком јединца сина. Жалост је морала бити велика код свих присутних, и та жалост је још више повећавана очајним плачем и нарицањем мајке. Јер и ако ми сви очекујемо учешће у жалости нашој, када нам смрт уграби некога најмилијега, ипак једва што може све то учешће смањити наш јад и чемер. Кад немоћ немоћи доноси утеху, онда је то слаба утеха. Има једно тајно осећање, које обузима све оне који стоје око мртваца, једно осећање које се ретко објављује; то је стид људи од смрти. Не само да се људи страше смрти, него се и стиде смрти. Овај стид је доказ, још јачи доказ него страх, да је смрт последица греха људскога. Као што се болесник стиди да покаже лекару

своју тајну рану, тако се и сви савесни људи стиде да покажу своју смртност. Тај стид од смрти доказује наше бесмртно порекло и бесмртну намену. И животиње се крију кад умиру; као да и оне осећају стид од своје смртности. А колики је тек стид код високо просвећених духовних људи! Шта помаже сва наша вика и галама, сва сујета, сва част и слава у часу када осетимо да се разбија земљани суд у коме је становао наш живот? Стид нас обузима како због слабости тог суда, тако и због безумне сујете којом смо целог века тај суд пунили. Нашто крити: стид нас обузима због смрада којим смо напунили суд наш телесни и који ће по смрти истећи из њега не само попут земље него и попут неба? Јер садржина нашега духа даје или мирис или смрад и души и телу људском, како је ко и како чим пунио свој дух за живота – мирисом неба или смрадом греха.

Господу Исусу сажали се над очајним људима. Он се често сажалевао над немоћи људском. *А гледајући људе сажали му се, јер бејашу сметени и расејани као овце без пастира* (Мат. 9, 36). Кад овце виде пастира, нити су сметене нити су расејане. Кад би сви људи непрестано имали пред очима живог Бога, не би били сметени ни расејани. Но једни Га виде,

други Га траже да виде, трећи Га никако не виде, а четврти се ругају онима који Га виде и који Га траже. Зато су људи пометени, и зато су расејани, то јест свако себи постаје пастир и свако иде својим путем. Кад би људи имали у-пола онолико страх од свеprisутнога Бога колико страх имају од смрти, не би се страшили смрти; о, још више него то – не би се ни знало за смрт у свету! – Нарочито се сажали Господ у овом случају на бедну мајку, и рече јој: *не плачи!* Он је прозрео у душу њену и прочитао све што има у њеној души. Умро јој муж, она се осетила осамљена; сада јој умро и јединац син, и она се осетила савршено осамљена. А где је живи Бог? Зар може неко бити осамљен будући у друштву Бога? И зар прави човек може уопште имати неко друштво тако блиско као што је друштво Бога? Није ли нам Бог ближи него отац и мајка, и браћа и сестре, и синови и кћери? Он нам додаје и одузима сроднике, но Он се од нас не одмиче, нити стари Његово око над нама, нити се мења Његова љубав према нама. Сви убоди смрти срачунати су на то, да се што више припијемо уз Бога свога, Бога живог.

Не плачи! теши Господ ожалошћену мајку. То говори Онај који не мисли као многи од

нас, да је душа умрлога дечка отишла у гроб пре одласка тела, Онај који зна где је душа умрлога; Онај који управо држи душу ту под Својом влашћу. И ми тешимо ожалошћене са тим истим речима: Не плачи! ма да је и наше срце испуњено плачем. Но сем тога из сажаљења ми се осећамо немоћни, да ишта друго понудимо ожалошћеноме. Толико је сила смрти надрасла нашу снагу, да ми милимо као инсекти у њеној сенци; и затрпавајући мртваца земљом осећамо увек да један део себе затрпавамо у гробни мрак смрти. Не говори Господ жени: не плачи зато, да покаже, да уопште не треба плакати за мртвим. Гле, и Он је плакао над мртвим Лазаром (Јов. 11, 35); и плакао је унапред над многима који ће доцније имати да пострадају са пропашћу Јерусалима (Лк.19,41), и најзад похвалио је као блажене оне који плачу – *јер ће се утешити* (Мат. 5, 4)! Ништа тако човека не смирава и не чисти као плач. У православној методици спасења плач долази међу прва средства очишћења душе, срца и ума. Не само да ми треба да плачемо над умрлима, него и над живима, а нарочито сами над собом, као што је и Господ препоручио женама Јерусалимским: *не плачите за мношвом, него плачите за собом и за децом својом* (Лк. 23, 28). Само

постоји разлика између плача и плача. Апостол Павле наређује Солуњанима *да не тугују као они који немају наде* (1. Сол. 4, 13), т. ј. као незнабошци или безбожници. Јер ови тугују за умрлим као за потпуно изгубљеним. Хришћани пак треба да тугују за умрлим не као за изгубљеним, него као за грешним, због чега њихова туга треба да је увек спојена с молитвом Богу, да би Бог опростио грехе умрлога и увео га по милости Својој у царство небеско. Због својих греха хришћани треба да тугују и плачу и над самим собом, и то што више то боље; али ипак не као они који немају вере и наде него, напротив, баш зато што имају веру у живог Бога и наду у Божју милост и у вечни живот.

Па кад је плач тако користан, у хришћанском смислу, зашто онда Господ говори мајци умрлога детета: *не плачи?* То је опет један сасвим различит случај. Ова жена плакала је као она која нема наду; и уз то она није плакала за гресима свога детета нити за својим сопственим гресима, него за телесним губитком свога детета, за његовим тобожњим уништењем, и за вечним растанком с њим. Међутим ту је био присутан Син Божји, властитељ живих и умрлих. У Његовом присуству није требало плака-

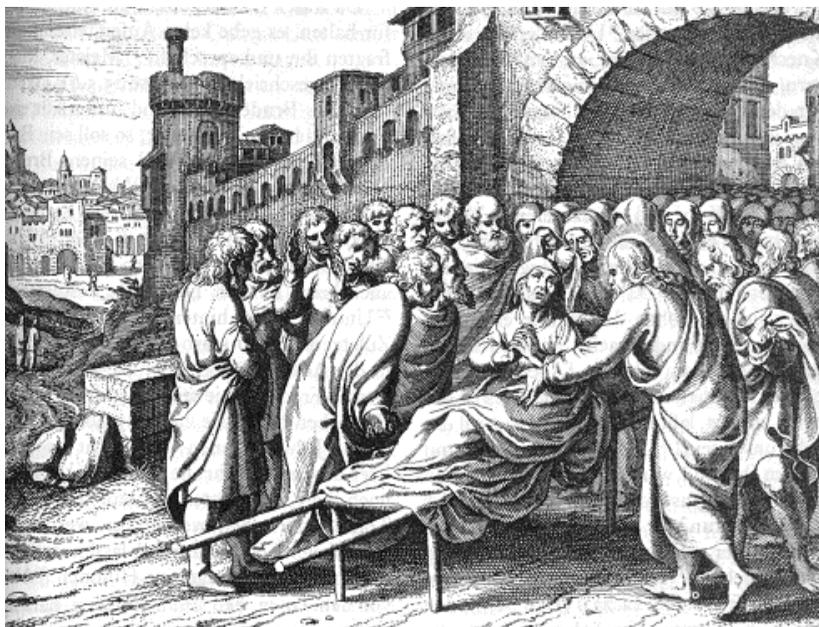
ти, као што се у Његовом присуству није морало постити. Кад су фарисеји пребацивали Господу, како Његови ученици не посте као што чине Јованови ученици, Господ је одговорио: *можете ли сватове натерати да посте док је женик с њима* (Лк. 5, 33 – 34)? Исто тако: зар треба неко да плаче у присуству животворца, у чијем царству не постоје мртви него само живи? Али ожалошћена удовица не познаје Христа нити силу Божју. Она тугује за својим јединцем безнадежним туговањем, каквим су туговали у то време сви остали Јевреји као и Јелини, који или нису ни имали или су изгубили веру у васкрсење мртвих. На ту њену безумну тугу из незнања ражали се милосрдни Господ, и рече јој; *не плачи!* Не рече јој Онда не плаче у оном смислу у ком многи и данас говоре *не плачи*, ожалошћенима за својим умрлим, то јест: не плачи, јер га плачем не можеш повратити! таква је судба! сви ћемо ми тим путем! То је неутешна утеха, коју ми дајемо другима, но која ни нас не теши кад нам долази од других. Друго мисли Христос кад каже жени: *не плачи!* Он мисли, не плачи, јер Ја сам ту! А Ја сам пастир свију оваца, и ниједна се овца не може сакрити од Мене, а да Ја не знам где је. Твој син није умро онако како ти замишљаш,

него му се само душа раставила од тела. Ја имам власт над његовом душом као и над телом. И због твоје жалости и из незнања и неверовања, као и због незнања и неверовања свега овога око тебе, Ја ћу поново саставити душу детињу са његовим телом, и повратити га поново у живот, не толико због њега колико због тебе и због овога народа. Да би ви сви веровали, да живи Бог бди над људима, и да сам Ја Онај који је требао доћи као Месија и Спаситељ света.

– У томе смислу, дакле, Господ говори мајци: *не плачи!* И пошто је изрекао ову реч, тада је приступио делу.

И приступивши прихвати се за сандук; а носиоци стадоше, и рече: момче! теби говорим, устани!

Прихватити се до мртваца или до мртвачких ствари сматрало се код Јевреја нечистим, и било је забрањено. Та је забрана имала свога смисла док се Бог у Израиљу поштовао и живот људски ценио изнад свега на земљи. Но кад се смањило право богопоштовање као и поштовање живота људског, тада су многе заповести, па и ова међу њима, постале као сујеверице, и протрчале су на прво место мимо главне заповести Божје. Тако је било, на при-

мер, и са обрезањем тела и нерадом у Суботу. Дух ових заповести био се сасвим изгубио, и место духа остало је обожавање форми или слова заповести. Христос је повраћао дух и живот тих заповести, но срце народних старешина, чувара закона Божјега, толико је било потамнело и одрвенило, да су они хтели убити Христа зато што је у Суботу лечио болеснике (Јов. 5, 16)! Њима је Субота била важнија него човек, чак важнија него ли и сам Син Божји. Но Господ се није освртао на срдњу старешина; Он је продужавао истицати сваком приликом, да је живот и спасење човечје душе важ-

није од старих умртвљених предања и обичаја. То је Он хтео намерно истаћи и овом приликом, прихвативши се противзаконо за сандук мртваца. Но чудо васкрсења, које је Господ овом приликом извео, тако је било поражавајуће, да немоћне старешине јеврејске нису смеле овом приликом отворити уста да учине свој приговор.

Момче, теби говорим, устани! Господ Исус заповеда мртвацу од Свог имена, а не као пророци Илија и Јелисеј, који су се молили Богу да Бог васкрсне мртве. *Оно* су биле слуге Бога живога, а ово је Његов Син Јединородни. Својом божанском влашћу, дакле, заповеда Господ дечку да оживи и да се дигне. *Теби говорим!* Тим речима – Које Господ није употребио ни при једном другом васкрсењу мртваца – хоће Он да покаже и нагласи да Он ово дело чини искључиво по Својој божанској моћи. Хоће тиме да покаже да он има власт над мртвима као и над живима. Јер ово чудо није се десило по вери мајке тога момчета, као у случају васкрсења кћери кнеза Јаира; нити је пак ико из те поворке за мртвацем очекивао овако моћно чудо, као што је био случај са васкрсењем Лазара. Не; нити је се ово чудо десило по нечијој

вери, нити по нечијем ишчекивању, него искључиво по моћној речи Господа Исуса.

И седе мртавац, и стаде говорити; и даде га матери његовој.

Чу твар свога Создатеља и послуша заповест. Она иста божанска моћ, која је првобитно духнула животворни дах у прашину и од прашине створила човека, дејствовала је и сада, да мртав прах оживи: да крв проради и очи прогледају, и уши прочују, и језик проговори, и кости са месом ставе се у покрет. Где је да је била тада душа умрлога дечка, она је чула глас свога Старешине, и на мах се вратила у тело, да заједно са телом изврши заповест Његову. Позна поданик глас Цара свога, и одазва се. Дечко се исправи и седе у сандук, *и стаде говорити*. Зашто одмах отпоче говорити? Да не мисле људи да је то нека волшебна опсена, да не мисле да је то нека авет ушла у његово тело и исправила га у сандуку. Треба сви да чују глас и речи оживљенога, да не би ни најмање сумње било, да је то он, а не неко други у њему. Из истог тог разлога Господ узима дечка из сандука и предаје га матери његовој – *и даде га матери његовој*. Када га мајка позна и прими, и загрли, онда ће ишчезнути страх и сумња и код осталих присутних. Још га Господ узима

Својим рукама и предаје мајци зато да би јој показао, да јој га даје као дар, и сада као и онда када га је она родила. Живот је дар Божји. Живот сваког човека дарује Бог из Своје руке. И не гнуша се Бог ниједног створеног човека, да га узме за руку и упути у овај земаљски, временни живот. Још и зато узима Господ васкрсло дете и предаје га мајци, да јој покаже, да јој Он није узалуд рекао: *не плачи!* Кад јој је то рекао, Он је већ мислио да јој пружи утеху не само тим речима, које је жалосна мајка могла чути тога дана од многих познаника, него једним делом које представља неочекивану и савршену утеху. И најзад, још и зато Господ чини то тако, да би нас поучио, да кад чинимо неко добро дело треба да га чинимо по могућству лично, пажљиво и благодушно; а не преко других, и не небрижљиво, и не с досадом, колико само да се што пре отресемо онога коме чинимо дело милосрђа. Посмотрите, колико има красоте и љубави у свакој речи и у сваком покрету Господа и Спаса нашега! Он и овом приликом, као и увек пре и после овога, показује, да је не само савршен сваки дар Божји, него је савршен и начин на који Бог дар дарује.

А страх обузе све, и хваљаху Бога говорећи: велики пророк уста међу нама, и Бог походи народ свој.

Христос је успео Својим пажљивим поступањем са дететом и мајком да отклони страх од немани и волшебства, али је зато ипак остао страх. Но тај страх је био добар, пошто је то био страх од Бога и изазивао је хваљење и слављење Бога. Народ говори о Христу као о великом пророку. Народ је очекивао великог пророка, кога је Бог још Мојсеју обећао послати народу Израилском (5. Мој. 18, 18). Овај народ још се није могао уздићи до појма о Христу као Сину Божјем. Но добро се могао дух овога народа, дух толико помрачен и згњечен од стране народних старешина, уздићи и до схватања Христа Господа као великог пророка. Да су се народне старешине из Јерусалима, које су исто овако гледале чудеса Христова, и то многобројна, могле уздићи бар до овог схватања простог народа, они би се уздржали од страшног злочина осуде и убиства Сина Божјега. Но свакако је чинио чуда свога рода према своме духу и срцу: Христос је мртвима повраћао живот, а старешине јеврејске су и живима одузимали живот. Оно је био човекољубац, а ово човекоубице и – богоубице. Оно је био

чудотворац добра; а ови су били чудотворци зла. Но на крају крајева ове опаке старешине нису ником могли одузети живот до себи сама. И сви пророци, које су они побили, остали су вавек живи и код Бога и код људи, док су остали скривени као змије у сенци тих пророка, да путују из покољења у покољење и да од сваког покољења примају осуду и проклетство. Исто тако, убивши Христа они нису убили Њега но себе. Онај који је тако лако васкрсавао друге, васкрсао је и самога Себе, и појавио се на небу и на земљи као највећа светлост, која што се више гаси све се више разбуктава и све јасније светли. Том светлошћу ми сви живимо и дишемо и радујемо се. Та ће Светлост над светлостима још једном, и то ускоро, објавити се земљи и свима живим и мртвим. То ће бити онда када Господ Исус дође да закључи историју људску, да васкрсне мртве из гробова, и да суди свима људским бићима, која су живела на земљи, почев од Адама па све до закључка времена. Тада ће се још једном, и то у највећој мери, обистинити речи Спаситељеве: *заиста, заиста вам кажем: иде час, и већ је дошао, кад ће мртви чути глас Сина Божјега, и чувши оживети.* Чудо васкрсења сина удовице у Наину и десило се колико из милосрђа према

ожалошћеној мајци толико још и да помогне нашој вери у последње и свеопште васкрсење, чудо над свима чудима, и правду над сваком правдом, и у радост над сваком радошћу. Господу Исусу слава и хвала са Оцем и Духом Светим – Тројници једнобитној и неразделној, сада и навек, кроза све време и сву вечност.
Амин.

